

УДК: 575.16
ББК: 28.03
О-59

Онтогенез – стан, проблеми та перспективи вивчення рослин в культурних та природних ценозах (до 140-річчя створення Херсонського державного аграрного університету): збірник тез доповідей міжнародної наукової конференції / Херсонський державний аграрний університет. – Херсон: Колос, 2014. – 84 с.

Друкується за рішенням методичної ради агрономічного факультету ХДАУ (протокол №5 від 05 червня 2014 року).

Редакційна колегія:

- Базалій В.В.** - д.с.-г.н., професор, ректор ХДАУ, завідувач кафедри рослинництва, генетики, селекції та насінництва
- Федорчук М.І.** - д.с.-г.н., професор, проректор з наукової роботи, завідувач кафедри ботаніки та захисту рослин
- Морозов В.В.** - к.с.-г.н., професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри геоінформаційних систем і технологій.
- Мринський І.М.** - к.с.-г.н., доцент кафедри ботаніки та захисту рослин, декан агрономічного факультету
- Бойко Н.В.** - к.с.-г.н., доцент кафедри ботаніки та захисту рослин

Технічний редактор:

Рудік О.Л. - к.с.-г.н., доцент кафедри землеробства

У збірнику зберігається стилістика і орфографія авторів матеріалів.

Ільницький О.А., Палій І.Н., Бондарчук С.В. <i>Изменения толщины листа как функция эколого-физиологической характеристики растения..</i>	42
Каращук С.В., Каращук Г.В. <i>Вплив сортового складу, фону живлення та погодних умов року на фотосинтетичний потенціал і наростання надземної маси рослин ячменю ярого.....</i>	43
Коковіхін С.В., Бойко Н.В., Ніколайчук М.Г. <i>Оптимізація витрат агроресурсів на рівні сівозміни та господарства з використанням інформаційних технологій.....</i>	44
Макуха О.В., Федорчук М.І. <i>Забур'яненість посівів фенхелю звичайного залежно від агротехнічних заходів на півдні України.....</i>	45
Марковська О.Є., Біляєва І.М. <i>Ефективність захисту зрошуваних посівів пшениці озимої від прихованостеблових шкідників.....</i>	47
Міщенко Л.Т. <i>Розповсюдженість вірусних хвороб пшениці озимої у Лісостеповій та Степовій зонах України за умов різних систем землеробства.....</i>	48
Морозов О.В., Безніцька Н.В., Нестеренко В.П., Пічура В.І. <i>Формування урожайності озимої пшениці в залежності від кліматичних змін (на прикладі Херсонської області)</i>	49
Морозов О.В., Дудченко К.В., Корнбергер В.Г. <i>Підвищення урожайності рису при зрошенні дренажно-скидними водами.....</i>	50
Овчарук О.В. <i>Сортові особливості квасолі звичайної в умовах Лісостепу України.....</i>	51
Овчарук О.В. <i>Значення сорту при вирощуванні буряка кормового в умовах західного Лісостепу України.....</i>	52
Osadowski Z. <i>Smart application of fertilizer and water based on real time soil nutrition status – “NUTRICON”.....</i>	53
Панкєєв С.В., Каращук Г.В. <i>Вплив агроекологічних факторів на кількість білка в зерні сортів пшениці озимої м'якої та твердої.....</i>	54
Панфілова А.В. <i>Вміст елементів живлення у надземній масі ячменю ярого залежно від мінеральних добрив.....</i>	56
Поляков О.І., Нікітенко О.В., Карапута С.К. <i>Особливості водоспоживання соняшнику гібриду Регіон в залежності від агроприйомів вирощування в умовах Степу України.....</i>	57
Попова Л.М. <i>Порівняльна оцінка сортів салату головчастого в умовах Південного Степу України.....</i>	58
Лазер П.Н., Рудік О.Л. <i>Вплив агротехнічних заходів на елементи продуктивності льону олійного при зрошенні та без зрошення в умовах Півдня України.....</i>	59
Стан Д.С., Щербаков В.Я. <i>Особливості реакції рослин кормового буряка на добрива та зрошення по фазах вегетації.....</i>	61

сільськогосподарських культур в сівозміні з врахуванням їх біологічних особливостей, а також критичних періодів водоспоживання. Прогнозування цих показників дозволяє оптимізувати роботу насосних станцій, дощувальних машин, скоротити витрати агроресурсів, підвищити економічну ефективність та екологічну безпеку зрошуваного землеробства.

Завданням проведених досліджень було провести прогнозування водопотреби сільськогосподарських культур в сівозміні та сформувати графіки поливів з використанням інформаційних засобів. Для досліджень використано програму CROPWAT 8.0, яка створена ФАО ООН у 2009 р. Ця програма дозволяє формувати таблиці вихідних даних з добовим балансом ґрунтової вологи, забезпечує простий імпорт/експорт даних і графіків через буфер обміну або текстові файли ASCII, створювати інтерактивні графіки поливів, які можна змінювати й налаштовувати з урахуванням потреб користувача. Програма має розширені можливості друку графічної та цифрової інформації.

Структура програми CROPWAT організована у вигляді 8 різних модулів, включаючи 5 модулів баз даних і 3 розрахункові модулі. Доступ до цих модулів здійснюється через головне меню CROPWAT, або через Панель модулів, яка постійно знаходиться на лівому боці Головного вікна. Це дозволяє користувачу легко комбінувати різні дані про клімат, культури і ґрунти для розрахунку водопотреби культур, формування графіків поливів і подачі води на сівозміну.

Після введення необхідних вихідних даних в програмні модулі відбувається автономний електронний розрахунок поливних норм, а також строків і норм вегетаційних поливів.

Прогнозований режим зрошення можна корегувати шляхом зміни вихідних параметрів: температури й відносної вологості повітря, кількості опадів, швидкості вітру, тривалості сонячного сяйва. Після зміни зазначених показників будуть змінюватись строки і норми поливів по кожній культурі зрошуваної сівозміни. Вихідні дані для прогнозування строків і норм поливів можна обирати безпосередньо з приладів, які розташовані на зрошуваних масивах або бази даних мережі Інтернет.

УДК: 582.794.1:615.32

ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Макуха О.В. – аспірант, **Федорчук М.І.** – д.с.-г.н., професор, Херсонський державний аграрний університет

Фенхель звичайний – культура широкого спектру використання та невичерпного потенціалу корисних властивостей. Вирощування

фенхелю на півдні України неможливе без певних технологічних новацій з урахуванням специфічних ґрунтово-кліматичних умов зони та реакції на них рослин.

Розробка елементів технології вирощування культури повинна супроводжуватись дослідженням їх впливу на рівень засміченості посівів, адже фенхель звичайний характеризується низькою конкурентоспроможністю по відношенню до бур'янів на початкових етапах розвитку. Це пов'язано зі значною тривалістю періоду сівбасходи, повільним розвитком та наростанням надземної маси в період формування двох пар справжніх листків. Перші 1,5-2 місяці після сівби – гербокритичний період для рослин фенхелю.

У посівах фенхелю звичайного домінуючою за кількісним складом та видовою різноманітністю була група малорічних дводольних бур'янів, питома вага яких становила 88,1% від загальної кількості. У середньому за 2011-2013 рр., кількість бур'янів у посівах фенхелю звичайного у фазу сходів культури змінювалась по варіантах досліду від 5,3 до 12,4 та становила, у середньому, 9,3 шт./м². При досягненні найвищого за вегетацію рівня забур'яненості межі коливань даного показника в розрізі досліджуваних факторів складала 12,3-33,8, середнє значення – 21,7 шт./м². У фазу стиглості кількість бур'янів зменшувалась до 11,3-26,5 та становила, у середньому, 18,3 шт./м². Ступінь засміченості більшості дослідних ділянок був середнім.

Серед факторів, що вивчались, значний вплив на рівень забур'яненості посівів фенхелю звичайного мали строки сівби та ширина міжряддя. Суттєвих змін кількісного складу бур'янів на фоні застосування різних доз азотних добрив не відмічено.

На основі аналізу забур'яненості посівів фенхелю звичайного можна зробити висновок, що мінімальний її рівень спостерігався при широкорядній сівбі з міжряддям 45 см у пізній строк, найвищий – на ділянках ранньовесняної сівби з міжряддям 30 см. З точки зору зменшення ступеня засміченості посівів та раціонального використання матеріально-технічних ресурсів доцільним є поєднання варіантів раннього та середнього строків з широкорядним способом сівби, а також проведення сівби з міжряддями 15, 30 см у пізній строк.

Наукове видання

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник тез доповідей
міжнародної наукової конференції

**ОНТОГЕНЕЗ – СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ
РОСЛИН В КУЛЬТУРНИХ ТА ПРИРОДНИХ ЦЕНОЗАХ**

*(до 140-річчя створення Херсонського державного аграрного
університету)*

Херсон 2014